

HÁLÓZATI RENDSZEREK
ÉS SZOLGÁLTATÁSOK
TANSZÉK

HÁLÓZATOK ALAPJAI ÉS ÜZEMELTETÉSE

Útvonalválasztás
2019. március 25.

Zsóka Zoltán

BME Hálózati Rendszerek és Szolgáltatások Tanszék
zsoka@hit.bme.hu

1. Irányítási tábla
2. ICMP
3. Statikus irányítás
4. Dinamikus irányítás

A fóliák elkészítéséhez felhasználtuk Jim Kurose és Keith Ross „Számítógép hálózatok működése” című könyvéhez készült fóliákat

- Címzés, továbbítás, útvonalválasztás
- Irányítási, továbbítási szabályok listája
 - Lokálisan érvényes
 - Célszerű globális ismeret alapján (is) kitölteni
- A szabályok bejegyzések
 - (AI)hálózatokra vonatkoznak
 - A CIDR elveit figyelembe véve, a maszkot is tartalmazzák
 - A következő lépést mutatják
 - Kimenő interfészt megadva
 - Hálózatot megadva – rekurzívan („Arra van, mint a ...”)
 - Időről időre változhatnak
 - Átfedhetnek

Cél	Irány
10.9.42.64 / 26	GigabitEthernet 0/3
192.168.3.0 / 24	GigabitEthernet 0/1
10.9.32.0 / 19	192.168.3.1

- Több bejegyzésre is illeszkedő cím
 - Gyakori
 - A leghosszabban illeszkedőt használjuk –
Longest Prefix Matching
 - Prefix – a maszkolással adódó hálózati cím
 - Prefix hossz – maszk hossza
- A CIDR miatt van lehetőség címek összefogására
 - Nagyobb tartományok egy bejegyzésként
 - Kivételek külön bejegyzésként
- Nulla hosszú maszk
 - Mindenre illeszkedő tartomány
 - Egy bit sem számít a címből
 - 0.0.0.0 / 0
 - **Alapértelmezett út, default route**
 - Bármilyen másik illeszkedés hosszabb prefixet jelent

- Példa irányítási tábla

Cél	Irány
10.9.42.64 / 26	GigabitEthernet 0/3
192.168.3.0 / 24	GigabitEthernet 0/1
10.9.32.0 / 19	192.168.3.1

- Továbbítandó datagram célcíme

- 192.168.3.78

A 24 bites maszk miatt illeszkedik a 2. bejegyzésre – Gi0/1

- 10.9.55.74

0000 1010.0000 1001.0011 0111.0100 1100

a 3. bejegyzésre illeszkedik – Gi0/1

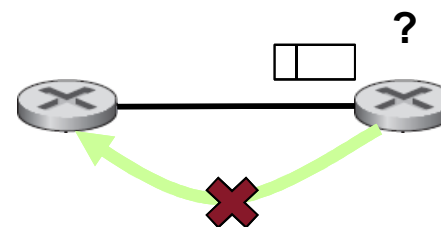
- 10.9.42.74

0000 1010.0000 1001.0010 1010.0100 1100

az 1. bejegyzésre illeszkedik
a 3. bejegyzésre illeszkedik

PROBLÉMA A TOVÁBBÍTÁSNÁL

- Nincs illeszkedő bejegyzés
 - Küldjük vissza?
 - **Dobjuk el!**
 - Jelezzünk vissza
- A visszaküldés nagyon nem jó ötlet
 - Lokális és egyszerű döntés a továbbítás
 - Nem függ attól, hogy merről jött a datagram
 - Hurkot alakítanánk ki
 - Az előző router újra csak nekünk küldené
- **Hurok**
 - **Kerülendő**
 - Gondos konfigurációval elkerülhető
 - Feleslegesen keringő datagramok, felesleges terhelés
 - A lokális és egyszerű döntések miatt a tábla alapján nem ismerhető fel
 - Kezelése a datagram TTL mezőjének figyelésével

1. Irányítási tábla
2. ICMP
3. Statikus irányítás
4. Dinamikus irányítás

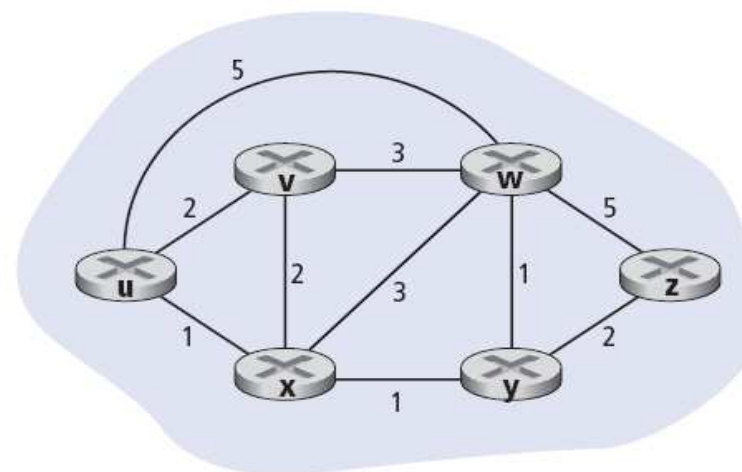
- Hogyan jelezzünk vissza?
 - A hálózati réteghez tartozó vezérlési protokollal
 - **Internet Control Message Protocol**
- A hosztok és routerek használják hálózati információk terjesztésére
 - **Hibajelzések:** elérhetetlen hálózat, hoszt, port, protokoll
 - **Echo-kérés és -válasz:** a ping ezen alapul
- IP datagramokba csomagolt üzenetek
- ICMP üzenet: típus, kód, és az üzenetet kiváltó IP datagram fejléce és első 8 adatbájta

Type	Code	Leírás
0	0	echo reply (ping)
3	0	dest. network unreachable
3	1	dest host unreachable
3	2	dest protocol unreachable
3	3	dest port unreachable
3	6	dest network unknown
3	7	dest host unknown
4	0	source quench (congestion control - not used)
8	0	echo request (ping)
9	0	route advertisement
10	0	router discovery
11	0	TTL expired
12	0	bad IP header

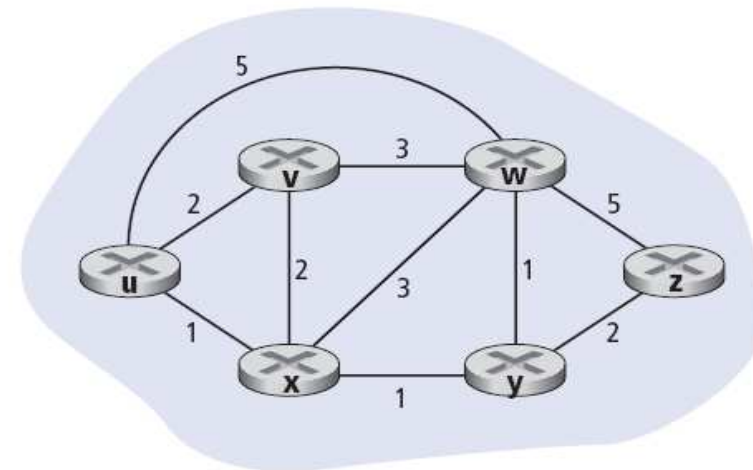
- Feladat
 - Összegyűjteni a cél felé útba eső routerek listáját
 - Közben információt gyűjteni a routerek időbeli távolságáról (RTT mérése)
- Megoldás
 - A traceroute program egy UDP csomagot küld a cél címére, de a **TTL-mezőt 1-re** állítja
 - Az első routerben a TTL mező 0-ra csökken
 - el kell dobní a csomagot
 - hibaüzenetet kell visszaküldeni: **ICMP Time-Exceeded**
 - Az adatok feldolgozása után ugyanezt kell folytatni a **TTL mezőt 2-re** állítva, és így tovább...
 - Végül egy ICMP Port-Unreachable üzenetet kell kapnunk a célhoszttól
 - Olyan UDP portot használ, ami valószínűleg nincs nyitva
- Problémák
 - Már volt róla szó: dinamikus útvonalak, becsapós RTT-k
 - Az ICMP üzenetben lévő cím a routeren a bejövő interfész címe

1. Irányítási tábla
2. ICMP
3. Statikus irányítás
4. Dinamikus irányítás

- Tipikus interpretáció
- Egyszerűsített modell
- Gráf: $G = (N, E)$
 - $N =$ **csomópontok** (routerek) halmaza = $\{ u, v, w, x, y, z \}$
 - $E =$ **élek** (linkek, routereket összekötő alhálózatok) halmaza = $\{ (u,v), (u,x), (u,w), (v,x), (v,w), (x,w), (x,y), (w,y), (w,z), (y,z) \}$
- Megjegyzések:
 - Irányított élek lehetnek
 - Két csomópontot több él is összeköthet, de most feltesszük, hogy nincs ilyen
 - A gráfokkal más rétegeket is leírhatunk

- $c(a,b)$ = az a és b csomópontokat összekötő él (link) költsége, metrikája
 - Például $c(w,z) = 5$
- A költség itt az útvonalválasztást befolyásolja, például:
 - Minden él költsége 1
 - A link sávszélességétől függ
 - A link aktuális terhelésétől függ
- Jellemzően additív mennyiség
 - Az $(a_1, a_2, a_3, \dots, a_p)$ út teljes költsége = $c(a_1, a_2) + c(a_2, a_3) + \dots + c(a_{p-1}, a_p)$
- Routing – legkisebb költségű út kiválasztása

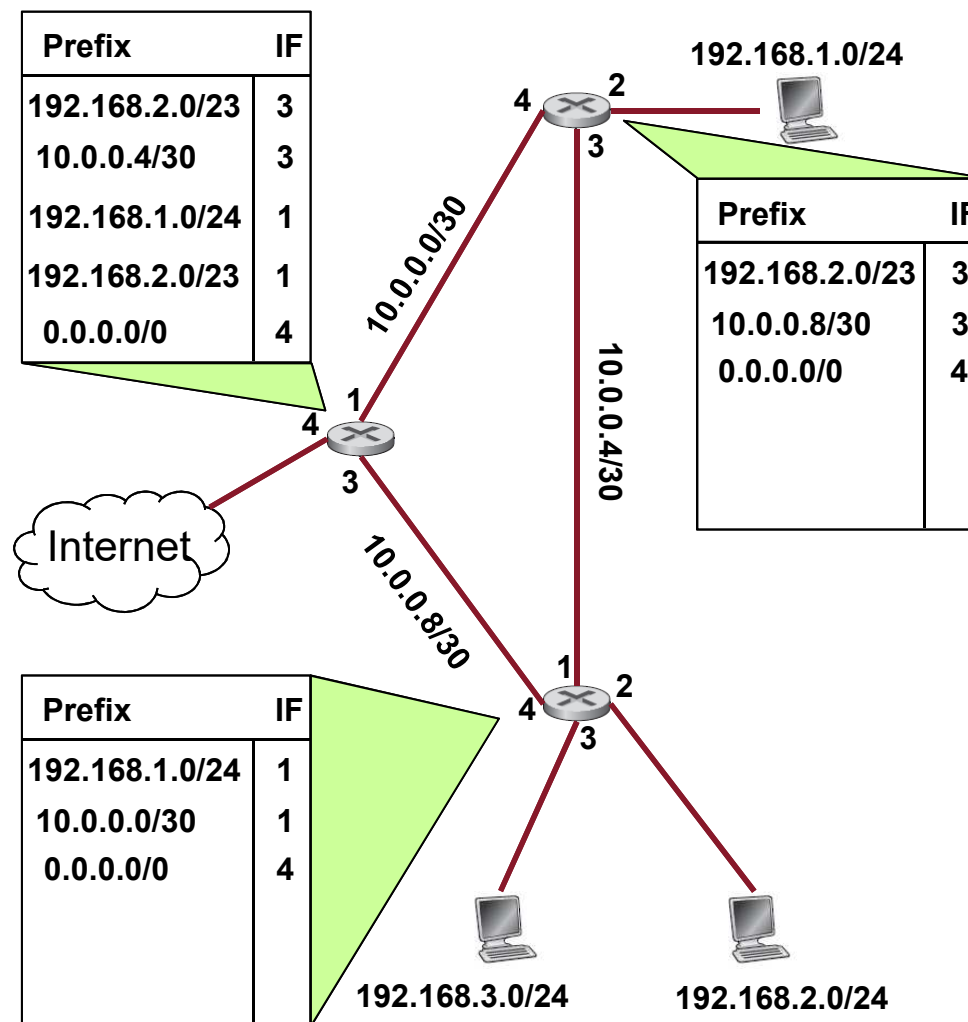
- Alapvető kérdés: hány végponthoz kell eljuttatni egy adott datagramot, hány cél van?
 - Egy – unicast
 - Több – multicast
 - Összes – broadcast
 - Több alternatíva – anycast
- Egyetlen útvonal van (pl. unicast esetben)?
 - Mindig ugyanarra küldünk az adott cél felé
 - Nem egyenletesen osztjuk szét a forgalmat az erőforrásokon
 - Ha vannak alternatívák, pl. azonos költséggel, használjuk őket

- Globális vagy elosztott információra támaszkodik?
 - **Globális információ**
 - Minden router ismeri minden részletét a gráfnak (csomópontok, élek, költségek)
 - Pl. kézi tervezés
 - Pl. link-állapot alapú protokollok
 - **Elosztott információ**
 - Minden egyes router csak a közvetlen környezetét ismeri
 - A szomszédos routerek kicserélik az ismereteiket és az alapján számolgatnak
 - Pl. távolság-vektor alapú protokollok
- Statikus vagy dinamikus?
 - **Statikus**
 - A hálózat állandóságát feltételezi
 - A routerekben ritkán frissítik a bejegyzéseket
 - Elég egyszer kiszámolni
 - Kézi konfiguráció
 - **Dinamikus**
 - A hálózat változásait követi
 - A routerek rendszeresen frissítik a bejegyzéseket
 - Rendszeresen újra kell futtatni az algoritmusokat
 - Automatizált konfiguráció
- Mikor melyik jobb?

STATIKUS BEJEGYZÉSEK

- A teljes hálózat ismeretében számítjuk ki
- Kézzel bevitt bejegyzések
 - Statikus út – static route
- Hátrányok
 - Rugalmatlan
 - Sok bejegyzés esetén nehéz elvégezni és karbantartani
- Előnyök
 - Nem terheli a hálózatot
 - Nem függ a többi routertől
 - Biztonságosabb
- Jellegzetes alkalmazás
 - Kisebb hálózatrészekben
 - A dinamikus megoldás kiegészítéseként
 - Egyetlen linkkel bekötött hálózatrészek esetén
 - Alapértelmezett esetekre
- Mikor hat?
 - Ha a Longest Prefix Matching után választani kell, akkor a statikus utat választja
 - Több statikus út is megadható egy hálózathoz (prefixhez)
 - Különböző költség
 - Tartalék útvonal

- Péda
 - Három router teljesen összekötve
 - Egyetlen kijárat az Internet felé
 - A címtervezésen már túl vagyunk
 - Nem számítunk bővítésre
- Statikus bejegyzések
 - Statikus út
 - Tartalék út
 - Alapértelmezett út
- Nem teljes, csak illusztráció!

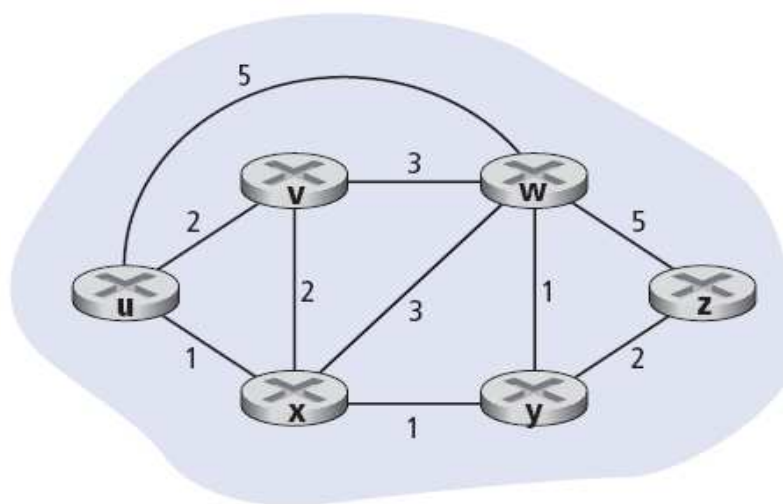

1. Irányítási tábla
2. ICMP
3. Statikus irányítás
4. Dinamikus irányítás

- A teljes hálózati gráfot ismerjük
 - Minden router információkat küld a többieknek a hozzá csatlakozó alhálózatok (linkek és LANok) állapotáról
 - Mindenütt ugyanaz a kép – nagyon fontos
 - **Linkállapot (link-state) alapú**
- Optimalizált, vagy heurisztikus döntés
- Leggyakoribb megoldás: **Dijkstra algoritmus**
 - A forrás csomópontból a többi csomópont felé menő legrövidebb utak meghatározására
- A megoldás alapötlete
 - Iteratívan bővítjük a már megoldott csomópontok halmazát
 - A halmazzal szomszédosak közül mindig legközelebbit vesszük hozzá a halmazhoz
- Jelölések
 - Az eddigi jelöléseket kiegészítve
 - A $c(a,b)$ költséget ∞ -re állítjuk, ha nincs él a és b között
 - N' : a már megoldott csomópontok halmaza
 - $D(v)$: az eddig ismert legrövidebb távolság a forrás és v között az N' halmazon át, kezdetben ∞ is lehet
 - $p(v)$: a forrásból v -be tartó eddig ismert legrövidebb úton a v -t megelőző csomópont

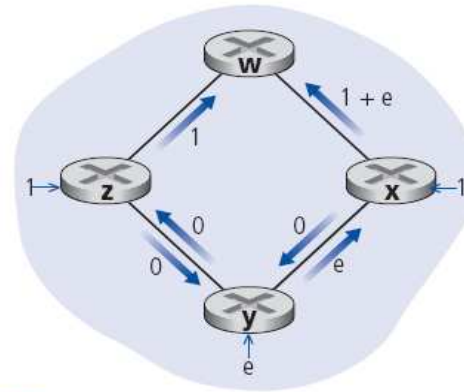
A DIJKSTRA ALGORITMUS ILLUSZTRÁCIÓJA

Iteráció	N'	D(v), p(v)	D(w), p(w)	D(x), p(x)	D(y), p(y)	D(z), p(z)
0	<i>u</i>	2, <i>u</i>	5, <i>u</i>	1, <i>u</i>	∞ , -	∞ , -
1	<i>ux</i>	2, <i>u</i>	4, <i>x</i>	1, <i>u</i>	2, <i>x</i>	∞ , -
2	<i>uxy</i>	2, <i>u</i>	3, <i>y</i>	1, <i>u</i>	2, <i>x</i>	4, <i>y</i>
3	<i>uxyv</i>	2, <i>u</i>	3, <i>y</i>	1, <i>u</i>	2, <i>x</i>	4, <i>y</i>
4	<i>uxyvw</i>	2, <i>u</i>	3, <i>y</i>	1, <i>u</i>	2, <i>x</i>	4, <i>y</i>
5	<i>uxyvwz</i>	2, <i>u</i>	3, <i>y</i>	1, <i>u</i>	2, <i>x</i>	4, <i>y</i>

- Az algoritmus futási ideje
 - **Számítási komplexitás** n csomópont esetén
 - Minden iterációban meg kell vizsgálni az N' halmazon kívüli elemeket
 - Összesen $n(n+1)/2$ lépés, $O(n^2)$ komplexitás
 - Gyorsítható az adatok trükkös tárolásával: $O(n \log n)$
- A csomópontok ugyanazt futtatják, csak más forrással
- Mikor kell újra futtatni?
 - Minden költségváltozást le kell követni **újrászámítással**
 - Nem mindig van szükség az összes út (a teljes fa) újrászámítására

- Bizonyos esetekben gyakori újraszámítás kellhet
 - Az útvonalak ide-oda váltogatnak
 - Például terheléstől függő metrika esetén
- További zavarok okai
 - Az egyes csomópontok függetlenül (nem szinkronizálva) számolnak
 - A linkállapot információs csomag nem mindenkihez jut el
 - Egy link két irányában eltérő metrika

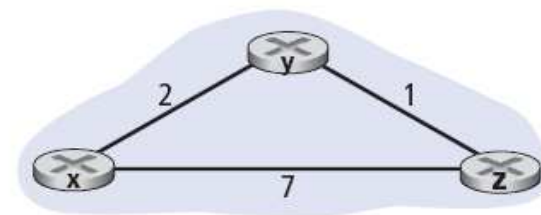
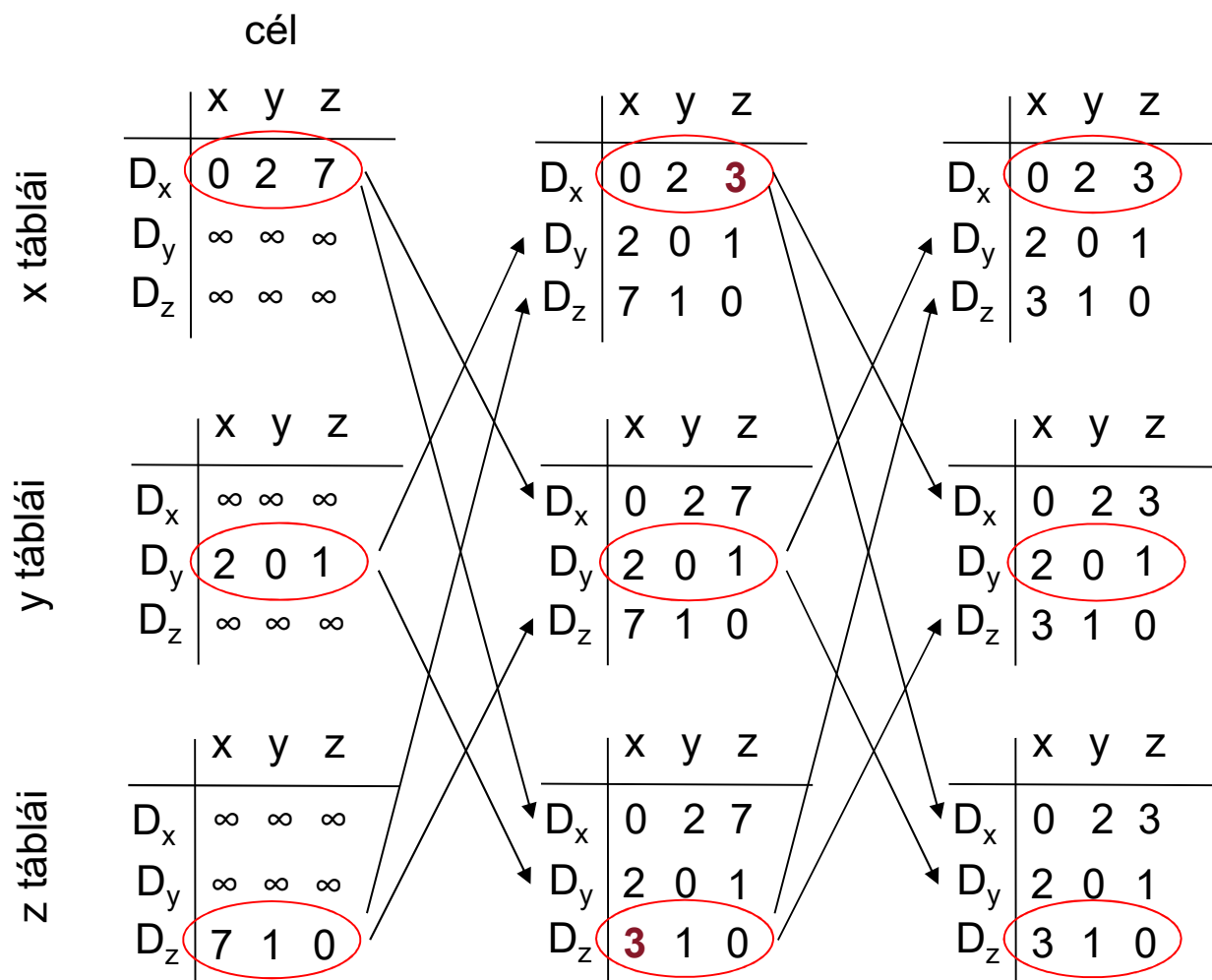

1. Kezdeti routing

- A hálózati gráfnak csak egy részét ismerik a csomópontok
 - Minden router csak a szomszédjainak küld információt arról, hogy tőle milyen messze vannak az alhálózatok
 - Sehol sincs teljes hálózati kép
 - **Távolságvektor (distance-vector) alapú**
- Optimalizált döntés, de elég hiányos információ alapján
- Megoldás: **Bellmann-Ford algoritmus**
 - A forrás csomópontból a többi csomópont felé menő legrövidebb utak meghatározására
- Jelölések
 - Az eddigi jelöléseket kiegészítve
 - A $d_a(b)$ távolság az a -ban ismert legkisebb távolság b -hez
- A megoldás alapötlete
 - Rendszeresen frissítjük a távolságokat (B-F egyenlőség)
$$d_a(b) = \min \{c(a,m) + d_m(b)\}$$
 - A minimum képzésben a -nak az összes m szomszédját figyelembe vesszük
- A megoldás részletei
 - Egy csomópont tárolja a saját távolságvektorát
$$\mathbf{D}_a = [d_a(b): b \in N]$$
 - Feldolgozza a szomszédoktól kapott távolságvektorokat
$$\mathbf{D}_m = [d_m(b): b \in N]$$

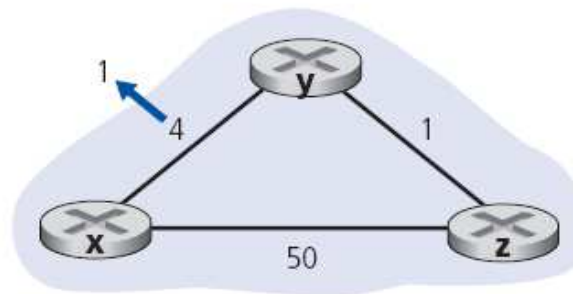
- Egy csomópont szétküldi a szomszédainak a távolságvektorát
 - Bekapcsolás után (csak a hozzákapcsolt LAN-okat tartalmazza)
 - Ha változik a vektor
- Egy csomópont frissíti a távolságvektorát
 - Amikor egy szomszédjától új vektort kap
 - Ha változnak a hozzákapcsolt LAN-ok költségei
 - Javíthatók a távolságok a B-F egyenlőség alapján
- A csomópont eltárolja minimális távolsághoz tartozó irányt
- Aszinkron számítás
- Iteratív számítás
- Elosztott, aggregált információk alapján
- Ideális esetben konvergál a minimális költségű irányokhoz

A TÁVOLSÁGVEKTOR ALAPÚ ALGORITMUS ILLUSZTRÁCIÓJA

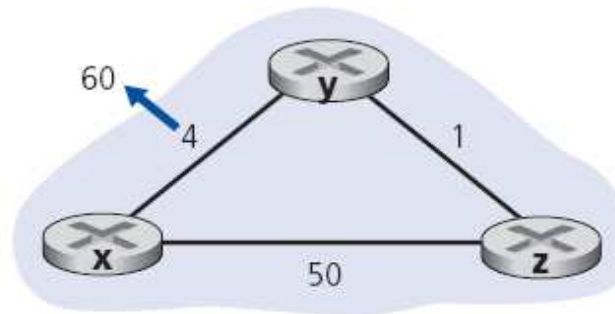
Iterációk

- A csomópont érzékeli, hogy egy hozzákapcsolt link költsége csökkent
- Újrászámolja a távolság vektorát
- Ha volt változás, szétküldi a szomszédoknak
 - A szomszédoknál is csak csökkenhetnek a távolságok (egyetlen iteráció alatt beáll az új érték)
 - Az összes csomópontnál csak csökkenhetnek a távolságok

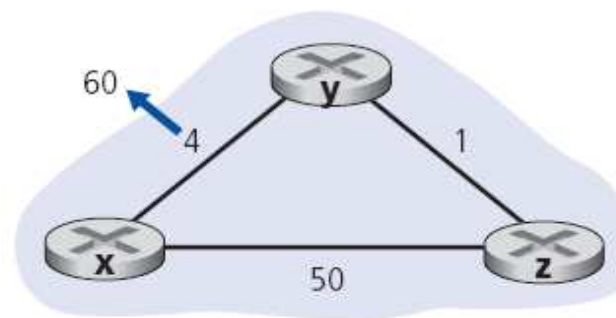
- A jó hír gyorsan terjed

- A csomópont érzékeli, hogy egy hozzákapcsolt link költsége nőtt
- Újrászámolja a távolság vektorát
- Ha volt változás, szétküldi a szomszédoknak
 - A szomszédoknál a korábbi információk alapján lehetnek rövidebbnek tűnő utak másfelé, és ezt hirdetik is
 - Sok iteráció után derül ki, hogy tévedés volt, és addig **hurkok** is lehetnek

- A rossz hír lassan terjed
 - **Végtelenig számolás** (count-to-infinity)

- Az volt a baj, hogy
 - A z azt hirdette y felé, hogy tud egy 5 hosszú utat x felé
 - Azután y hirdette z felé, hogy ő egy 6 hosszút tud
 - És így tovább
- Ne hirdessük a célt abba az irányba, amerre irányítjuk a forgalmat
 - **Split horizon** elv
- Még jobb, ha kifejezetten jelezzük is ezt
 - Végtelen értéket hirdetünk
 - **Poisoned reverse**
- Nagyobb hálózatokban ez sem mindig elég

- Üzenetek száma
 - LS: n darab csomópont, E darab él: sok, $O(nE)$ üzenet
 - DV: nagyobb üzenetek, de csak a szomszédok felé
- Konvergálás sebessége
 - LS: gyors
 - Linkállapotok szétküldésének ideje
 - Oszcillálhat
 - DV: változó
 - Ideiglenes hurkok kialakulhatnak
 - Végtelenig számolás problémája
- Robusztusság (hibatűrés): Mit eredményez, ha meghibásodik egy router?
 - LS
 - A csomópont hamis adatokat küld a kapcsolódó linkekről
 - Az útvonalak nem biztos, hogy optimálisak maradnak
 - DV
 - A router hibás távolságvektort küld (az egész útról rossz lesz az információ)
 - Az információk elterjednek az egész hálózatban, mindenki hamis távolságokat számol és hirdet
 - Katasztrofális hatású lehet, különösen, ha kis távolságokat hirdet

HÁLÓZATI RENDSZEREK
ÉS SZOLGÁLTATÁSOK
TANSZÉK

